

Larin Paraske ensimmäinen vertaistensa joukossa

Veikko Vaikkinen 2017

Paraskelta on kerätty runosäkeitä enemmän kuin keneltäkään muulta Itämeren suomalaisella alueella eläneeltä runonlaulajalta:

- ❖ kaikkiaan **32 000** säettä
- ❖ toistot poistettuna **25 000** säettä
- ❖ samaa asiaa tarkoittavat, mutta eri sanoin laulettu säkeet poistettuina **11 000** säettä

1750 sananlaskua ja 336 arvotusta.

Paraskea on nimetty Suomen *Mnemosyneksi*

Valtaosa runoista julkaistiin Suomen Kansan Vanhoissa Runoissa vasta 1931.

Kuka hän oli?

- Syntyi 27. joulukuuta 1883 Lempaalan Mäkiinkylässä Venäjän puolella.
- Äiti inkerikko **Tatjana Vasilova** Sakkolan Vaskelasta Suomen puolelta.
- Isä **Nikita Nikitin** Lempaalan Mäkiinkylästä, seppä, Kuussovan hovin orja.
- Larin Parasken ”tyttönimi” oli **Paraskeva Nikitina**.
- Hänen vanhempansa kuolivat tytön ollessa nuori.

Parasken avioituminen ja muutto Suomen puolelle

- Avioitui alle 20-vuotiaana 18 v. vanhemman sakkolalaisen Gavril Stepanovin (**Kaurila Teppananpojan**) kanssa ja muutti Sakkolaan.
- Kaurilan mökki tunnettiin nimellä Larin tupa, josta nimi Larin Paraske juontuu.
- Kaurila oli sairaanloinen nahjus, ja perheen työt jäivät paljolti Parasken vastuulle. Paraske etsi tienestejä mm. vetämällä Taipaleenjoella lauttoja ja hoitamalla pietarilaisia orpolapsia.
- Omia lapsia syntyi yhdeksän, joista aivan pieninä kuoli kuusi.
- Kaurila kuoli 1887 Parasken ollessa 54 v.
- Parasken terveys oli heikentynyt ja asumus rapistui.

Parasken laulutaidon tausta

- Molemmin puolin rajaa eli voimakas laulukulttuuri. Seudulla ainakin kymmeniä ellei jopa satoja laulajia.
- Laulut olivat korvakuulolta opittuja.
- Laulut palvelivat viihteellisen tehtävän lisäksi kansanperinteen, tapojen, historian ja uskomusten edelleen siirtoa.
- Paraske erottui jo hyvin nuorena muiden joukosta.
- Paraske lauloi paimenessa ollessa ja kylän raitilla joko yksin tai muiden nuorten kanssa.
- Myös laulukilpailut Paraske voitti

Laulujen aiheita

- Kertomuksia sankaraista ja orjakohtaloista
- Perhesuhteista
- Rakkaus-, hää- ja juhlalauluja
- Paimen- ja työlauluja
- Kehtolauluja
- Valituslauluja ja itkuvirsiä
- Loitsuja
- Mökälauluja

Uusi käänne elämässä

- 1887 Sakkolan seudulla runonkeräyspuuhissa oli **Axel Borenius**, jolle Paraske antoi laulunäytteensä.
- Samana vuonna Paraske tapasi Sakkolan ev.lut. srk:n apupappi **Adolf Neoviuksen**, joka alkoi systemaattisesti tallentaa Parasken runoutta.
- Neovius muutti Porvooseen 1889, mutta yhteistyö jatkui edelleen.
- Neovius kutsui Parasken luokseen Porvooseen vuosiksi 1891-1894.
- Paraske sai tuolloin tavata useita johtavia kulttuurihenkilöitä, joita **karelianismi** innoitti. Muun muassa **Albert Edelfeltin, Eero Järnefeltin ja Jean Sibeliuksen**.

Albert Edelfelt 1893: Larin Paraske

Albert Edelfelt 1893: Larin Paraske

Alpo Sailo 1936/1949: Larin Paraske

Hesperian puisto Helsinki

Eero Järnefelt 1893: Larin Paraske

Paraske esiintyi myös yleisölle

- Hän esiintyi teeskentelemättömästi ja arkailematta.
- Olemus kuvasti ryhtiä ja suuruutta.
- Esiintymisasu oli vaalea sarkapuku ja punainen päähine.
- Kuulijat ihmettelivät mm. Parasken kykyä eläytyä nopeasti tunnelemasta toiseen – itkusta nauruun.
- Paraske tunsu lopulta saavansa arvostusta.
- Hän sai myös pientä taloudellista korvausta.

Omia vai toisten lauluja?

Täysin tarkkaa vastausta tähän ei ole.

- Mie laulan mitä toiset on eeltäpäin laulaneet, ommii tekemiiäin en laula.”

mutta toisaalta:

- ”Ei teä uo Jumalan sana, et se pitäis nii tarkkaa mennä, siihen neät soa panna ommiikii.”

Tutkijat ovat päätyneet samanlaiseen tulokseen.

Päivänlasku

- Kotiasiat menivät yhä enemmän rempalleen ja koti-ikävä vaivasi.
- Pojasta eikä miniästä ollut paikkojen pitäjäksi.
- Mökki oli pakko myydä kesällä 1994.
- Talven tultua kylmyys, nälkä ja taudit ahdistivat.
- Neovius auttoi lunastamaan mökin takaisin, mutta siitä ei pysyvää apua.
- Jouluksi 1895 Paraske matkusti Neoviuksen luo, mutta palasi seuraavana keväänä.
- Kesällä 1899 mökki myytiin 200 mk:n verorästien vuoksi ja Paraske joutui lähtemään kerjuulle.
- Elokuussa 1900 Paraske pystyi vielä kerran matkustamaan Porvooseen, mutta palasi seuraavana keväänä.

Kuolema

- Paraske kuoli 3. tammikuuta 1904.
- Haudattiin Raudun Palkealan ortodoksiseen hautausmaahan.
- Etelä-Karjalan nuorisoseura hankki haudalle kiven 1911.

*”Tuulet toivat runovirret
ahavaiset antelivat,
meren aaltoset ajoivat,
meren tyrskyt työntelivät”*

- Kivi katosi sodassa, mutta rautulaisten pitäjäseura hankki uuden, lähes samanlaisen kiven 1992.

Larin Parasken alkuperäinen ja nykyinen hautamuistomerkki

Kuva: Rautulaisten pitjäseura

Kuva: Marja Vaikkinen 2015